ISSN: 2717-3216 *Volume 13, Issue 2 (2026),21-37* https://www.ijfpjournal.ir/

Iranian Journal of Family Psychology

Research Paper

https://doi.org/10.22034/ijfp.2026.2088591.1520

Causes of Marital Infidelity in Couple Relationships: An Umbrella Review of Systematic Reviews

Azadeh Khodadad Shahsavan[1], Hossein Keshavarz Afshar[2*], Keyvan Salehi, Zahra Jahanbakhshi[3]

1. Department of Counseling, Aras International Campus, University of Tehran, Tehran, Iran.
2. Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran.
3. Department of Methods, Educational Programs and Curriculum, Faculty of Psychology and Education, University of Tehran, Tehran, Iran.
4. Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

Article Info.

Received:20 March 2026

Revised: 01 May 2026

Accepted: 30 June 2026

Keywords:

Causes of Marital Infidelity,

Umbrella Review,

Systematic Review

Abstract

Abstract

Marital infidelity represents one of the most destructive threats to the foundation of the family in contemporary society. Despite the abundance of research conducted in this area, the lack of an integrated and systematic picture of the multiple causes of infidelity remains evident. This study aimed to identify, categorize, and explain the causes of marital infidelity through an umbrella review of systematic reviews. .This umbrella review was conducted in accordance with the PRISMA statement. A systematic search was performed across PubMed, Scopus, Web of Science, ScienceDirect, Google Scholar, SID, MagIran, and Noormags databases, covering the period from 2010 to 2026. From among 196 initial records, following two-stage screening, 12 eligible studies were included in the analysis. The methodological quality of the studies was assessed using the AMSTAR-2 tool, and the Corrected Covered Area index was calculated to determine the degree of overlap among the primary studies. Findings were synthesized using thematic analysis through an inductive approach. Thematic analysis led to the identification of three main levels of causes of marital infidelity. At the individual-psychological level, anxious and avoidant attachment, Dark Triad personality traits, younger age, prior history of infidelity, alcohol and substance use, depression, and anxiety were identified as risk factors, while religiosity served as a protective factor. At the interpersonal-marital level, marital dissatisfaction, lack of emotional and sexual intimacy, unresolved conflicts, emotional divorce, low commitment, domestic violence, and lack of communication skills were among the most significant predictors of infidelity. At the socio-cultural level, social media, cyberspace, economic pressure, dual gender norms, cultural disconnection, individualism, and work-related separation due to business travel were identified as contributing factors. Culture and gender acted as moderators of the relationship between these causes and infidelity. The three-level model presented demonstrates that preventive and therapeutic interventions must simultaneously address all three levels and consider the moderating role of culture and gender in the design of interventions. Priority intervention targets include restructuring insecure attachment patterns, training in communication and conflict resolution skills, reducing opportunities for infidelity in cyberspace, and strengthening inhibiting cultural-religious values.

*Corresponding author:
Email: Keshavars1979@ut.ac.ir

How to Cite:
Keshavarz Afshar, H., Khodadad Shahsavan, A., Salehi, K. & Jahanbakhsh Jahanbakhshi, Z. (2026). Causes of Marital Infidelity in Couple Relationships: An Umbrella Review of Systematic Reviews. (e736279). *Iranian Journal of Family Psychology*, 13 (2), 21-37 https://doi.org/10.22034/ijfp.2026.2088591.1520

©The Author(s). Published by Family Psychology Association of Iran.
This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ISSN: 2717-3216 https://www.ijfpjournal.ir/

روانشناسی خانواده
دوره سیزدهم، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۵

مقاله پژوهشی

علل خیانت زناشویی در روابط زوجی: یک مرور چتری بر مرورهای نظام‌مند

آزاده خداداد شاهسون[۱]، حسین کشاورز افشار[۲*]، کیوان صالحی[۳]، زهرا جهانبخشی[۴*]

۱. گروه مشاوره، پردیس بین‌المللی ارس، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
۲. گروه مشاوره، دانشکدهٔ روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
۳. گروه روش‌ها و برنامه ریزی آموزشی و درسی، دانشکدهٔ روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
۴. گروه مشاوره، دانشکدهٔ روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله

دریافت: ۱۴۰۴/۱۲/۲۹

بازنگری: ۱۴۰۵/۰۲/۱۱

پذیرش: ۱۴۰۵/۰۴/۹

کلیدواژه‌ها:

عوامل خیانت زناشویی،

مرورچتری،

مرور نظام‌مند

چکیده

خیانت زناشویی یکی از مخرب‌ترین تهدیدهای بنیان خانواده در دنیای معاصر است. با وجود انبوه پژوهش‌های انجام‌شده، فقدان یک تصویر یکپارچه و نظام‌مند از علل چندگانه خیانت همچنان احساس می‌شود. این مطالعه باهدف شناسایی، دسته‌بندی و تبیین علل خیانت زناشویی از طریق مرور چتری بر مرورهای نظام‌مند انجام شد. مطالعه حاضر یک مرور چتری بر اساس بیانیه پریزما بود. جستجو در پایگاه‌های Noormags MagIran, Google Scholar, SID, ScienceDirect, Scopus, Web of Science, PubMed در بازه زمانی ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۶ انجام شد. از مجموع ۱۹۶ مطالعه اولیه، پس از غربالگری دومرحله‌ای، ۱۲ مطالعه واجد شرایط وارد تحلیل شدند. کیفیت روش‌شناختی مطالعات با ابزار AMSTAR-2 ارزیابی گردید و شاخص درصد همپوشانی اصلاح‌شده برای تعیین میزان تداخل مطالعات اولیه محاسبه شد. ترکیب یافته‌ها با روش تحلیل تماتیک و رویکرد استقرایی انجام گرفت. تحلیل تماتیک منجر به شناسایی سه سطح اصلی از علل خیانت زناشویی شد. در سطح فردی – روان‌شناختی، دلبستگی اضطرابی و اجتنابی، سه‌گانه تاریک شخصیت، سن پایین، سابقه خیانت قبلی، مصرف الکل و مواد، افسردگی و اضطراب به‌عنوان عوامل خطر شناسایی شدند، درحالی‌که مذهب به‌عنوان عامل محافظتی عمل می‌کند. در سطح میان‌فردی – زناشویی، نارضایتی زناشویی، کمبود صمیمیت عاطفی و جنسی، تعارضات حل‌نشده، طلاق عاطفی، تعهد پایین، خشونت خانگی و فقدان مهارت‌های ارتباطی از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های خیانت بودند. در سطح اجتماعی – فرهنگی، شبکه‌های اجتماعی، فضای مجازی، فشار اقتصادی، هنجارهای جنسیتی دوگانه، گسست فرهنگی، فردگرایی و دوری شغلی ناشی از مسافرت‌های کاری به‌عنوان عوامل زمینه‌ساز شناسایی شدند. فرهنگ و جنسیت به‌عنوان عوامل تعدیل‌گر رابطه بین علل و خیانت عمل می‌کنند. مدل سه‌سطحی ارائه‌شده نشان می‌دهد که مداخلات پیشگیرانه و درمانی باید به طور هم‌زمان به هر سه سطح توجه کنند و نقش تعدیل‌گر فرهنگ و جنسیت را در طراحی برنامه‌های مداخله در نظر بگیرند. اولویت‌های مداخله شامل بازسازی الگوهای دلبستگی ناایمن، آموزش مهارت‌های ارتباطی و حل تعارض، کاهش فرصت‌های خیانت در فضای مجازی و تقویت ارزش‌های فرهنگی – مذهبی بازدارنده است.

***نویسنده مسئول:**

پست الکترونیکی: Keshavars1979@ut.ac.ir

استناد به این مقاله:

کشاورز افشار، حسین، خداداد شاهسون، آزاده، صالحی، کیوان و جهانبخشی، زهرا (۱۴۰۵). علل خیانت زناشویی در روابط زوجی: یک مرور چتری بر مرورهای نظام‌مند. *روانشناسی خانواده* ۱۳(۲)، ۳۷-۲۱

مقدمه

خیانت زناشویی[۱] به‌عنوان نقض تعهدات صریح یا ضمنی در رابطه زناشویی تعریف می‌شود و معمولاً به سه شکل خیانت عاطفی[۲]، خیانت جنسی[۳] و خیانت ترکیبی[۴] (جنسی - عاطفی) دیده می‌شود (Rokach & Chan, 2023; Doğan, 2026). این پدیده نه‌تنها بنیان اعتماد را در رابطه ویران می‌سازد، بلکه می‌تواند به‌عنوان یک تروما، تبعات عمیق و طولانی‌مدت روانی، از جمله افسردگی، اضطراب، کاهش عزت‌نفس و علائم استرس پس از سانحه برای فرد آسیب‌دیده به همراه داشته باشد (Shrout & Weigel, 2018). در مورد پیامدها و تبعات خیانت، تحقیقات گسترده‌ای انجام شده که نشان می‌دهد آسیب‌های ناشی از آن بسیار عمیق و گسترده است. در سطح فردی و روان‌شناختی، فرد خیانت‌دیده (قربانی) معمولاً ترکیبی از هیجانات منفی شدید از جمله ضربه، انکار، خشم عمیق، افسردگی، اضطراب، کاهش شدید عزت‌نفس و علائم اختلال استرس پس از سانحه[۵] را تجربه می‌کند (Shrout & Weigel, 2018; Cano, O'Leary, 2023) فرد خیانت‌کار نیز ممکن است دچار احساس گناه، شرم، اضطراب و پریشانی روانی شود. از نظر سلامت جسمانی، استرس مزمن ناشی از کشف خیانت می‌تواند با تضعیف سیستم ایمنی، افزایش خطر بیماری‌های قلبی - عروقی و تشدید اختلالات روان‌تنی همراه باشد (Kiecolt- Glaser & Wilson, 2023). در سطح رابطه‌ای، خیانت ضربه مهلکی به اعتماد که سنگ بنای رابطه است، وارد می‌کند و اغلب منجر به فروپاشی رابطه یا تداوم آن در سایه بی‌اعتمادی عمیق، تعارض مداوم و کاهش رضایت می‌شود (Olson et al., 2022). در سطح خانوادگی و بین‌نسلی، خیانت یکی از عوامل اصلی طلاق به شمار می‌رود و آثار مخرب طلاق بر سلامت روان و رفاه کودکان به‌خوبی مستند شده است. علاوه بر این، الگوهای ارتباطی ناسالم و بی‌اعتمادی ممکن است به نسل بعد منتقل شود (Smith et al., 2021). در سطح اجتماعی، خیانت می‌تواند اعتماد عمومی به نهاد ازدواج را تضعیف کند و هزینه‌های اقتصادی و اجتماعی قابل‌توجهی بر سیستم‌های بهداشت روان و رفاه اجتماعی تحمیل نماید.

از منظر علل و عوامل علی، خیانت زناشویی پدیده‌ای چند علتی است که در تقاطع عوامل روان‌شناختی، رابطه‌ای و اجتماعی - فرهنگی قرار دارد. در سطح درون‌فردی، پژوهش‌ها نقش‌برجسته متغیرهای شخصیتی و هیجانی را تأیید کرده‌اند. نظریه دلبستگی[۶] نشان می‌دهد افراد با سبک‌های دلبستگی ناایمن (به‌ویژه سبک اضطرابی و اجتنابی) به دلیل ترس از طرد یا اجتناب از صمیمیت، مستعدتر به درگیرشدن در روابط فرازناشویی هستند (Birnbaum et al., 2021). هم‌زمان، صفات شخصیتی مرتبط با سه‌گانه تاریک[۷] شامل خودشیفتگی[۸]، ماکیاولیسم[۹] و روان‌پریشی خفیف[۱۰]، با نگرش‌های مثبت‌تر نسبت به خیانت و تمایل بیشتر به آن مرتبط دانسته شده‌اند (Jones & Weiser, 2024; McNulty & Widman, 2023). در سطح بین‌فردی و رابطه‌ای، عواملی مانند نارضایتی جنسی مداوم، کاهش صمیمیت عاطفی، تعارضات مکرر و حل‌نشده زناشویی، و احساس غفلت یا بی‌عدالتی در رابطه، از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های خیانت محسوب می‌شوند (Mark et al., 2011, Buss & Schmitt, 2017).

نظریه مبادله اجتماعی[۱۱] نیز بر این نکته تأکید دارد که زمانی که هزینه‌های باقی‌ماندن در رابطه از منافع آن فراتر رود یا پاداش‌های رابطه خارجی جذاب‌تر به نظر برسد، احتمال خیانت افزایش می‌یابد (Previti & Amato, 2004). در سطح کلان و اجتماعی - فرهنگی، عوامل ساختاری مانند نهادینه‌شدن هنجارهای جنسیتی دوگانه (که خیانت مردان را بیشتر نادیده می‌گیرد)، افزایش فردگرایی، کاهش قدرت انگاره‌های مذهبی و دینی بر تعهد، و نقش انقلابی فناوری‌های ارتباطی و شبکه‌های اجتماعی در ایجاد فرصت‌های جدید برای ارتباطات پنهان، بستر جامعه‌شناختی وقوع خیانت را شکل می‌دهند (Fife et al., 2021; Fincham & may, 2023).

---

۱. marital infidelity
۲. emotional infidelity
۳. sexual infidelity
۴. combined infidelity
۵. Post-Traumatic Stress Disorder (PTSD)
۶. attachment theory
۷. dark triad of personality
۸. narcissism
۹. machiavellianism
۱۰. subclinical psychopathy
۱۱. social exchange theory

با وجود حجم گسترده پژوهش‌های پراکنده در حوزه خیانت زناشویی، خلأ پژوهشی مشخصی در ارائه یک تصویر یکپارچه، نظام‌مند و به‌روز از دانش موجود در مورد علل آن احساس می‌شود. بسیاری از مطالعات بر یک بعد خاص (مثلاً فقط عوامل فردی مانند سبک دلبستگی یا فقط عوامل میان‌فردی مانند نارضایتی زناشویی) متمرکز شده‌اند و فقدان یک بررسی جامع که سطوح مختلف علل (فردی، رابطه‌ای و اجتماعی - فرهنگی) را در کنار یکدیگر تحلیل کند، مشهود است. به‌ویژه، مرورهای روایتی موجود یا فاقد روش‌شناسی نظام‌مند هستند یا تنها به جنبه خاصی از علل خیانت پرداخته‌اند و مرور چتری[۱۲] جامعی که تمامی مرورهای نظام‌مند و فراتحلیل‌های منتشرشده در این حوزه را یکجا گردآوری و ترکیب کرده باشد، تاکنون انجام نشده است؛ بنابراین، ضرورت انجام یک مرور چتری، برای گردآوری، ارزیابی انتقادی و ترکیب ساختاریافته شواهد موجود در مورد علل خیانت زناشویی، کاملاً محسوس است. این مرور چتری می‌تواند نقشه روشنی از دانش کنونی ارائه دهد، تناقض‌ها را مشخص کند، شکاف‌های دانشی را شناسایی نماید و بستری محکم برای هدایت پژوهش‌های آینده و تدوین مداخلات پیشگیرانه مبتنی بر شواهد فراهم آورد. هدف این پژوهش، انجام یک مرور چتری بر مرورهای نظام‌مند و فراتحلیل‌های موجود است تا به این پرسش کلیدی پاسخ دهد که بر اساس شواهد پژوهشی معتبر، علل خیانت زناشویی در سطوح فردی - روان‌شناختی، میان‌فردی - زناشویی و اجتماعی - فرهنگی کدام‌اند و هر یک از این سطوح شامل چه عواملی هستند؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر مرور چتری بود که بر اساس استاندارد پریزما انجام شد. جامعه آماری شامل تمامی مرورهای نظام‌مند، فراتحلیل‌ها و فراترکیب‌های منتشرشده به زبان انگلیسی و فارسی از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۶ برای منابع انگلیسی و از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۵ برای منابع فارسی بود که به‌صورت کامل در دسترس باشند. انتخاب بازه زمانی ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۶ به دلیل افزایش چشمگیر کیفیت روش‌شناختی مرورهای نظام‌مند پس از انتشار راهنمای پریزما (Page et al., 2021) انجام شد. این مطالعه شامل پنج مرحله اصلی بود: (۱) شناسایی سؤال پژوهش، (۲) شناسایی مطالعات مرتبط (مرورهای نظام‌مند)، (۳) انتخاب مطالعات، (۴) استخراج داده‌ها، و (۵) جمع‌بندی، ترکیب و گزارش نتایج.

جستجوی نظام‌مند در پایگاه‌های داده بین‌المللی ScienceDirect, Google Scholar, Web of Science, PubMed, Scopus, و پایگاه‌های داخلیNoormags, MagIran, SID انجام شد. راهبرد جستجو با ترکیب کلمات کلیدی به شیوه بولی (Boolean) طراحی شد و جزئیات آن در جدول ۱ ارائه شده است.

ملاک‌های ورود به این مرور چتری عبارت بودند از: (۱) نوع مطالعه: مقالات باید مرور نظام‌مند، فراتحلیل یا فراترکیب منتشرشده در مجلات معتبر با داوری همتا باشند؛ (۲) موضوع مطالعه: مرورهای نظام‌مندی که مستقیماً به بررسی علل (عوامل فردی، میان‌فردی، اجتماعی - فرهنگی)، انواع (جنسی، عاطفی، سایبری، خرده‌خیانت) یا پیامدهای خیانت زناشویی (کاهش رضایت زناشویی، طلاق عاطفی، آسیب‌های روانی مانند افسردگی، اثرات بر فرزندان و جامعه) پرداخته باشند؛ (۳) بازه زمانی: ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۶؛ (۴) زبان انتشار: انگلیسی یا فارسی؛ (۵) دسترسی: متن کامل مقاله در دسترس باشد. در مقابل، ملاک‌های خروج شامل موارد زیر بود: (۱) نوع مطالعه: مرور روایتی[۱۳]، مرور انتقادی[۱۴]، پروتکل مرور نظام‌مند و مطالعات اولیه (کمی، کیفی یا آمیخته)؛ (۲) تمرکز مطالعه: مطالعاتی که صرفاً به مداخلات درمانی بدون تمرکز بر علل، انواع یا پیامدهای خیانت پرداخته بودند؛ (۳) کیفیت روش‌شناختی: مرورهای نظام‌مندی که دارای نقص اساسی در عناصر کلیدی روش‌شناسی (مانند جستجوی ناکافی، نبود دو ارزیاب مستقل، عدم شفافیت در سؤال پژوهش) بودند. این ملاک‌ها توسط دو بازبینی‌کننده مستقل اعمال شدند و توافق

۱۲. umbrella review
۱۳. narrative review
۱۴. critical review

بین ارزیاب‌ها با استفاده از ضریب کاپا (K = ۰/۸۵) محاسبه گردید. پس از حذف تکراری‌ها، فرایند غربالگری دومرحله‌ای (ابتداعنوان و چکیده، سپس متن کامل) بر اساس نمودار موارد ترجیحی گزارش‌دهی برای مرورهای نظام‌مند و فراتحلیل‌ها[۱۵] (PRISMA) انجام شد.

جدول ۱. کلیدواژه‌ها و راهبرد جستجو در پایگاه‌های داده

کلیدواژه‌های فارسی: بی‌وفایی، پیامدها، خیانت زناشویی، روابط فرازناشویی، علل، عوامل، فراتحلیل، فراترکیب، مرور نظام‌مند، مقابله زوجی، انواع، کیفیت رابطه، گونه‌شناسی

کلیدواژه‌های انگلیسی: causes, consequences, coping strategies, emotional infidelity, extramarital infidelity, infidelity, marital adjustment, marital infidelity, meta-analysis, outcomes, predictors, relationship quality, risk factors, sexual infidelity, spouse, systematic review, types

پایگاه‌داده	تعداد منابع اولیه	کلیدواژه‌ها و راهبرد جستجو
PubMed	۳۵	("systematic review" [Title/Abstract] OR "meta-analysis" [Title/Abstract] OR "meta-synthesis" [Title/Abstract]) AND ("marital infidelity" [Title/Abstract] OR "extramarital infidelity" [Title/Abstract] OR "adultery" [Title/Abstract])
Scopus	۴۸	TITLE-ABS-KEY("systematic review" OR "meta-analysis") AND TITLE-ABS-KEY("marital infidelity" OR "extramarital infidelity")
Web of Science	۳۲	TS=("systematic review" OR "meta-analysis") AND TS=("marital infidelity" OR "adultery")
ScienceDirect	۴۱	("systematic review" OR "meta-analysis") AND ("marital infidelity" OR "extramarital affair")
Google Scholar	۵۶	("systematic review" OR "meta-analysis") AND ("marital infidelity" OR "cheating") AND ("causes" OR "consequences" OR "types")
SID	۱۴	"مرور نظام‌مند" OR "فراتحلیل" OR "فراترکیب" AND "خیانت زناشویی" OR "روابط فرازناشویی"
MagIran	۱۰	مرور نظام‌مند" OR "فراتحلیل") AND "خیانت زناشویی" OR "بی‌وفایی"
Noormags	۸	"مرور نظام‌مند" OR "فراترکیب" AND "خیانت در ازدواج" OR "روابط خارج از ازدواج"
جستجوی دستی	۴	بررسی فهرست منابع مرورهای نظام‌مند واردشده و جستجوی استنادی
جمع کل منابع قبل از حذف تکراری‌ها	۲۴۸	–

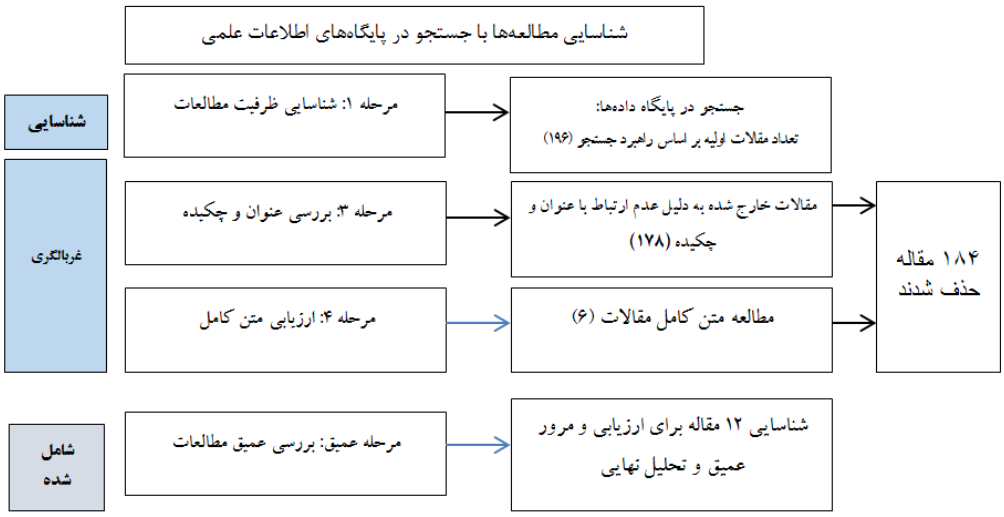

شکل ۱. فلوچارت پژوهش حاضر

۱۵ Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses

از مجموع ۱۲ مرور نظام‌مند واردشده در این مرور چتری، ۹ مطالعه (۷۵٪) به زبان انگلیسی در مجلات بین‌المللی و ۳ مطالعه (۲۵٪) به زبان فارسی در مجلات علمی - پژوهشی داخلی منتشر شده بودند. از نظر توزیع جنسیتی، بیشتر مطالعات شامل هر دو جنس مرد و زن بودند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان در مطالعات اولیه بین ۲۵ تا ۴۵ سال گزارش شده بود. از نظر توزیع جغرافیایی، مطالعات بین‌المللی عمدتاً از ایالات متحده (۵ مطالعه)، ترکیه (۲ مطالعه)، انگلستان (۱ مطالعه)، سوئیس (۱ مطالعه) و مالزی (۱ مطالعه) بودند. مطالعات ایرانی نیز به طور خاص به بافت فرهنگی - اجتماعی ایران پرداخته بودند. از نظر توزیع زمانی، ۹ مطالعه در دهه آخر (۲۰۱۵-۲۰۲۶) منتشر شده بودند که نشان‌دهنده رشد قابل‌توجه پژوهش‌های مروری در این حوزه در سال‌های اخیر است. قدیمی‌ترین مطالعه واردشده مربوط به سال ۲۰۱۲ و جدیدترین مطالعه مربوط به سال ۲۰۲۶ بود.

کیفیت روش‌شناختی مرورهای نظام‌مند واردشده با استفاده از ابزار سنجش مطالعات نظام‌مند[۱۶] (AMSTAR-2) ارزیابی گردید (Shea et al., 2017). ارزیابی توسط دو پژوهشگر مستقل انجام شد و توافق بین ارزیاب‌ها (کاپا = ۰/۸۵) محاسبه گردید. نتایج نشان داد که از ۱۲ مرور نظام‌مند واردشده، ۸ مطالعه (۶۷٪) دارای کیفیت بالا، ۲ مطالعه (۱۷٪) دارای کیفیت متوسط، ۱ مطالعه (۸٪) دارای کیفیت نسبتاً پایین بود. مطابق با رویکرد مرور چتری، مطالعات باکیفیت پایین از ترکیب حذف نشدند، بلکه کیفیت آن‌ها در تفسیر یافته‌ها لحاظ گردید. همچنین شاخص درصد همپوشانی اصلاح‌شده[۱۷] (CCA) محاسبه شد (Pieper et al., 2014) که برابر با ۱۲/۵٪ بود (همپوشانی متوسط). ترکیب نهایی یافته‌ها به روش تحلیل تماتیک با رویکرد استقرایی انجام شد (Braun & Clarke, 2006). بدین صورت که ابتدا کدهای اولیه از مرورهای نظام‌مند واردشده استخراج، سپس کدهای مشابه در دسته‌بندی‌های معنادار گروه‌بندی، و در نهایت مضامین اصلی شناسایی و نام‌گذاری شدند. فرایند کدگذاری توسط دو پژوهشگر مستقل انجام شد و توافق بین کدگذاران محاسبه گردید. همچنین از فن مثلث‌سازی با مقایسه یافته‌های حاصل از مرورهای نظام‌مند کمی و کیفی برای تأیید و غنی‌سازی مضامین استفاده شد. در جدول ۳ خلاصه‌ای از مطالعات کلیدی واردشده در مطالعه ارائه شده است.

جدول ۲. ویژگی‌های مرورهای نظام‌مند واردشده در مرور چتری

ردیف	نویسنده(گان)، سال	عنوان مطالعه	کشور	روش	جامعه/نمونه	یافته‌های اصلی
۱	Carpenter (2012)	Meta-analyses of sex differences in responses to sexual versus emotional infidelity: Men and women are more similar than different	ایالات متحده	فراتحلیل	۵۴ مقاله، ۱۷۲ اندازه اثر	مردان و زنان در واکنش به خیانت عاطفی در مقابل جنسی بیشتر مشابه هستند تا متفاوت. هر دو جنس وقتی مجبور به انتخاب می‌شوند خیانت عاطفی را آزاردهنده‌تر می‌دانند.(d = 0.36-0.56)
۲	Haseli et al. (2019)	Infidelity and Its Associated Factors: A Systematic Review	ایران	مرور نظام‌مند	۸۲ مطالعه اولیه	عوامل خیانت در سه سطح فردی (سن پایین، سابقه خیانت، سبک دلبستگی ناایمن)، میان‌فردی (نارضایتی زناشویی، کمبود صمیمیت، تعارض) و اجتماعی - فرهنگی (شبکه‌های اجتماعی، فشار اقتصادی، ضعف باورهای مذهبی).
۳	Mah & Hassan (2020)	Factors contributing to infidelity in marriage within Asian countries: A systematic review of literature	مالزی	مرور نظام‌مند	۲۵ مطالعه اولیه از کشورهای آسیایی (ایران، ترکیه، مالزی، چین، ژاپن، هند، کره جنوبی)	عوامل خیانت در آسیا شامل نارضایتی زناشویی (۴۸٪)، کمبود صمیمیت عاطفی (۳۵٪)، نارضایتی جنسی (۳۲٪)، فشار اقتصادی، هنجارهای جنسیتی و شبکه‌های اجتماعی.

۱۶. A MeaSurement Tool to Assess systematic Reviews
۱۷. Corrected Covered Area - CCA

ردیف	نویسنده(گان)، سال	عنوان مطالعه	کشور	روش	جامعه/نمونه	یافته‌های اصلی
۴	Pichon et al. (2020)	A Mixed-Methods Systematic Review: Infidelity, Romantic Jealousy and Intimate Partner Violence against Women	انگلستان/ سوئیس	مرور نظام‌مند آمیخته	۵۱ مطالعه از ۲۸ کشور (۲۲ مطالعه کمی، ۲۰ مطالعه کیفی، ۵ مطالعه روش‌های ترکیبی، ۴ مطالعه کمّی - کیفی)	ارتباط قوی بین خیانت، حسادت عاشقانه و خشونت خانگی علیه زنان. سه مکانیسم و شش مسیر شناسایی شد. فقر (نسبت شانس = ۱.۸) و مصرف الکل (نسبت شانس = ۲.۳–۴.۱) عوامل تعدیل‌گر بودند.
۵	Sharifi Saei and Azad Armaki (2022)	عوامل شکل‌گیری خیانت زناشویی در ایران؛ مطالعه فراترکیب	ایران	فراترکیب	۲۱ مطالعه کیفی منتشرشده در مجلات فارسی بین سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۸	شناسایی ۹ دسته عامل خیانت در ایران: اجتماعی، روان‌شناختی، فرهنگی، خانوادگی، فردی، رابطه‌ای، اقتصادی، رسانه‌ای و زمینه‌ای.
۶	Maddock (2022)	Is there a relationship between religiosity and infidelity? A meta-analysis	ایالات متحده	فراتحلیل	۳۸ مطالعه، بیش از ۳۵,۰۰۰ شرکت‌کننده	رابطه منفی معنادار بین مذهب و خیانت (r = -0.07, 95% CI [-0.12, -0.03]). حضور در مراسم مذهبی و معنویت هر دو به یک اندازه محافظت ایجاد می‌کنند.
۷	Zareei (2022)	Investigating the Causes of Marital Infidelity in Married Women and Men in Iran: A qualitative Meta-Synthesis study	ایران	فراترکیب	۸ مطالعه کیفی منتشرشده در مجلات فارسی بین سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰	عوامل خیانت در ایران در سه دسته: فردی (مشکلات جسمانی، هیجانی، بی‌معنایی در زندگی)، خانوادگی (فقدان روابط عاطفی اثربخش (۶۵٪)، نارضایتی زناشویی (۴۵٪)) و محیطی - اجتماعی (حمایت اجتماعی پایین (۵۰٪)، فشار اقتصادی (۵۵٪).
۸	Ghiasi et al. (2023)	The interplay of attachment styles and marital infidelity: A systematic review and meta-analysis	ایران/انگلستان	فراتحلیل	۱۷ مطالعه، ۱۳,۶۶۶ شرکت‌کننده	سبک دلبستگی اضطرابی (r = 0.24) و اجتنابی (r = 0.19) با خیانت مرتبط است. رابطه دلبستگی اضطرابی با خیانت در زنان قوی‌تر از مردان بود (r = 0.28 در مقابل ۰.۲۱)
۹	Weiser et al. (2023)	"I've been cheated, been mistreated, when will I be loved": Two decades of infidelity research through an intersectional lens	ایالات متحده	مرور نظام‌مند	۱۶۲ مطالعه اولیه از مجلات شاخص انجمن بین‌المللی پژوهش روابط (IARR)	پنج مضمون اصلی در ادبیات خیانت: پیش‌بینی‌کننده‌های فردی (سه‌گانه تاریک: r = 0.18–0.35)؛ پیش‌بینی‌کننده‌های میان‌فردی (نارضایتی زناشویی r = 0.35–0.50)؛ پیش‌بینی‌کننده‌های زمینه‌ای، پیامدها (افسردگی d = 0.80) و نگرش‌ها. بیش از ۸۰٪ مطالعات از نمونه‌های سفیدپوست آمریکایی استفاده کرده بودند. (Weiser et al., 2023). (Weiser et al., 2023).
۱۰	Warach et al. (2024)	The current state of affairs in infidelity research: A systematic review and meta-analysis of romantic infidelity prevalence and its moderators	ایالات متحده	فراتحلیل	۳۰۵ مطالعه، ۲۴۱,۵۰۸ شرکت‌کننده از ۴۷ کشور	شیوع خیانت جنسی در طول زندگی ۲۰–۲۵٪ (مردان ۲۳–۲۸٪، زنان ۱۸–۲۲٪). شیوع خیانت عاطفی ۱۵–۲۰٪. افزایش شیوع در دهه‌های اخیر (از ۱۸٪ در دهه ۱۹۹۰ به ۲۴٪ در دهه ۲۰۲۰). ابهام در تعریف خیانت (۳۸ تعریف مختلف) به‌عنوان محدودیت اصلی.
۱۱	Ataman and Yalçınkaya Alkar (2025)	How "Dark" is the Dark Triad in Romantic Relationships: A Meta-Analytic Review of the Relationship between the Dark Triad and Infidelity	ترکیه	فراتحلیل	۲۴ مطالعه، ۱۲,۴۵۶ شرکت‌کننده (میانگین سنی ۲۸.۵ سال، ۵۸٪ زن، ۴۲٪ مرد)	سه‌گانه تاریک با خیانت مرتبط است: خودشیفتگی (r = 0.15)، ماکیاولیسم (r = 0.22)، روان‌پریشی (r = 0.24). رابطه در نمونه‌های دوست‌یابی (r = 0.28) قوی‌تر از نمونه‌های متأهل (r = 0.19) بود.
۱۲	Doğan (2026)	The Relationship Between Infidelity and Conflict Propensity in Romantic Relationships: A Meta-Analytic Study	ترکیه	فراتحلیل	۱۸ مطالعه اولیه با حجم نمونه تجمعی ۸۴۲,۷ شرکت‌کننده (محدوده سنی ۱۸–۵۵ سال، ۵۲٪ زن، ۴۸٪ مرد)	رابطه مثبت و معنادار بین گرایش به تعارض و خیانت در روابط عاشقانه (r = 0.31, 95% CI [۰.۲۵, 0.37]). تعارضات حل‌نشده و سبک‌های ارتباطی ناکارآمد قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های خیانت بودند.

جدول ۳ خلاصه‌ای جامع از ۱۲ مطالعه واردشده در این مرور چتری را ارائه می‌دهد که شامل پژوهش‌های خارجی و ایرانی در حوزه خیانت زناشویی از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۶ است.

یافته‌های حاصل از ترکیب این مطالعات در چهار مضمون اصلی دسته‌بندی شد: (۱) علل فردی - روان‌شناختی خیانت، (۲) علل میان‌فردی - زناشویی خیانت، (۳) علل اجتماعی - فرهنگی خیانت، و (۴) عوامل تعدیل‌گر (شامل مذهب، فرهنگ و جنسیت). در ادامه، هر یک از این مضامین گزارش می‌شوند.

علل فردی - روان‌شناختی خیانت زناشویی

سبک‌های دلبستگی ناایمن

فراتحلیل Ghiasi et al. (2023) با ترکیب ۱۷ مطالعه اولیه و ۱۳۶۶۶ شرکت‌کننده نشان داد که سبک‌های دلبستگی ناایمن به طور معناداری با خیانت زناشویی مرتبط هستند. اندازه اثر کلی برای دلبستگی اضطرابی (r= ۰.۲۴) با فاصله اطمینان ۹۵٪ [۰.۱۸، ۰.۳۰] و برای دلبستگی اجتنابی (r=۰.۱۹) با فاصله اطمینان ۹۵٪ [۰.۱۳، ۰.۲۵] گزارش شد. تحلیل زیرگروه نشان داد که رابطه بین دلبستگی اضطرابی و خیانت در زنان (r=۰/۲۸) قوی‌تر از مردان (r=۰/۲۱) است. همچنین، هر دو سبک دلبستگی طردکننده و ترسان[۱۸] با خیانت مرتبط بودند (به ترتیب r= ۰/۰۷ و r= ۰/۱۹)، درحالی‌که بین دلبستگی ناایمن دل‌مشغول[۱۹] و خیانت ارتباط معناداری یافت نشد. مرور نظام‌مند Haseli et al. (2019) نیز سبک دلبستگی ناایمن را به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل فردی پیش‌بینی‌کننده خیانت در سطح فردی شناسایی کرد.

سه‌گانه تاریک شخصیت[۲۰]

فراتحلیل Ataman and Yalçınkaya Alkar (2025) با ترکیب ۲۴ مطالعه اولیه و ۴۵ هزار و ۶۱۲ شرکت‌کننده نشان داد که سه‌گانه تاریک شخصیت (خودشیفتگی، ماکیاولیسم و روان‌پریشی خفیف) همگی با خیانت زناشویی ارتباط مثبت و معنادار دارند. اندازه اثر کلی برای خودشیفتگی (r=۰/۱۳۲) با فاصله اطمینان ۹۵٪ [۰/۰۶۹، ۰/۱۹۵]، برای ماکیاولیسم (r=۰/۲۲۵) با فاصله اطمینان ۹۵٪ [۰/۱۰۳، ۰/۳۴۷] و برای روان‌پریشی (r=۰/۲۵۴) با فاصله اطمینان ۹۵٪ [۰/۰۵۹، ۰/۴۴۹] گزارش شد. خودشیفتگی کمترین همبستگی را با خیانت نشان داد، درحالی‌که روان‌پریشی بالاترین همبستگی را با خیانت داشت. مرور نظام‌مند Weiser et al. (2023) نیز سه‌گانه تاریک را به‌عنوان یکی از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های فردی خیانت با دامنه همبستگی ۰/۱۸ تا ۰/۳۵ =r) گزارش کرد.

صفات شخصیتی و عوامل جمعیت‌شناختی

مرور نظام‌مند Haseli et al. (2019) که شامل ۸۲ مطالعه اولیه بود، عوامل فردی متعددی را به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده خیانت شناسایی کرد: سن پایین، سابقه خیانت قبلی، مصرف مواد، شخصیت مرزی و ضداجتماعی، سابقه سوءاستفاده جنسی در کودکی و افسردگی و اضطراب. مرور نظام‌مند Xin and Hasan (2020) در کشورهای آسیایی نشان داد که سن پایین (زیر ۳۵ سال)، تحصیلات بالا (به‌ویژه در زنان)، سابقه خیانت قبلی، مصرف الکل و مواد، اختلالات شخصیت (به‌ویژه مرزی و ضداجتماعی)، سابقه سوءاستفاده جنسی در کودکی و افسردگی و اضطراب از مهم‌ترین عوامل فردی خیانت هستند.

تفاوت‌های جنسیتی در واکنش به خیانت

فراتحلیل Carpenter (2012) با ترکیب ۵۴ مقاله و ۱۷۲ اندازه اثر نشان داد که مردان و زنان در واکنش به خیانت عاطفی در مقابل جنسی بیشتر مشابه هستند تا متفاوت. هر دو جنس وقتی مجبور به انتخاب بین دو نوع خیانت می‌شوند، خیانت عاطفی را آزاردهنده‌تر می‌دانند (d =۰/۳۶-۰/۵۶)، اما وقتی هر نوع را جداگانه ارزیابی می‌کنند، خیانت جنسی را آزاردهنده‌تر گزارش

۱۸. fearful
۱۹. Preoccupied
۲۰. Dark Triad

می‌دهند (۰/۲۳-۰/۴۲= d). نمونه‌های همجنس‌گرا بر اساس کلیشه‌های جنسیتی شریک زندگی خود پاسخ می‌دهند. یافته‌ها با نظریه فرگشتی در نمونه‌های دانشجویی آمریکا حمایت شد؛ اما در سایر نمونه‌ها با نظریه شناختی - اجتماعی همسو بود.

مذهب و معنویت

فراتحلیل Maddock (2022) بر روی ۳۸ مطالعه اولیه با بیش ۳۵۰۰۰ شرکت‌کننده نشان داد که رابطه منفی کوچک اما معناداری بین مذهب و خیانت وجود دارد (r=-۰/۰۷) با فاصله اطمینان ۹۵٪ [۰/۰۳-، ۰/۱۲-]، به این معنا که افراد مذهبی‌تر به طور معناداری کمتر خیانت می‌کنند. ناهمگونی بسیار بالایی بین مطالعات وجود داشت (I^2 =۹۶۸۶) .حضور در مراسم مذهبی (r=-۰/۰۷) و سایر شاخص‌های دین‌داری (شامل دین‌داری درونی، دعا، مطالعه متون دینی) (r=-۰/۰۷) رابطه مشابهی با خیانت داشتند. معنویت و دین‌داری سازمانی هر دو به یک اندازه در برابر خیانت محافظت ایجاد می‌کنند (هر دو r=- ۰/۰۷) .رابطه بین مذهب و خیانت جنسی (r=-۰/۰۸) با رابطه بین مذهب و خیانت عاطفی (r=-۰/۰۶) تفاوت معناداری نداشت (p> ۰/۰۵). متغیرهای جمعیت‌شناختی (نژاد و جنسیت) اثر تعدیل‌کننده معناداری بر اندازه اثر نداشتند (p>۰/۰۵)،، اما وضعیت انتشار (منتشرشده در مقابل منتشرنشده) پیش‌بینی‌کننده معنادار اندازه اثر بود (p< ۰/۰۵). تحلیل زیرگروه نشان داد که رابطه بین مذهب و خیانت در مطالعات با نمونه‌های کلیسایی (r=-۰/۱۲) قوی‌تر از مطالعات با نمونه‌های عمومی (r=-۰/۰۵) بود.

علل فردی در بافت ایران

فراترکیب Zareei (2022) بر روی ۸ مطالعه کیفی ایرانی، عوامل فردی خیانت در ایران را شامل مشکلات جسمانی (بیماری مزمن، ناتوانی جنسی، خستگی مفرط)، مشکلات هیجانی (افسردگی، اضطراب، پرخاشگری، زودرنجی، بی‌انگیزگی، نشخوار فکری، ترس از تنهایی) و مشکلات معنایی - اعتقادی (بی‌هدفی در زندگی، بی‌معنایی، فقدان خودارزشمندی، ضعف باورهای دینی، فقدان معنویت) شناسایی کرد. مؤلفه «بی‌معنایی در زندگی و نبود معنویت» به‌عنوان عامل برجسته در شکل‌گیری خیانت در زنان ایرانی شناسایی شد. فراترکیب Sharifi Saei and Armaki (2022) بر روی ۲۱ مطالعه کیفی ایرانی نیز عوامل روان‌شناختی و فردی را به‌عنوان دو دسته از ۹ دسته عوامل خیانت در ایران گزارش کرد.

علل میان‌فردی - زناشویی خیانت

نارضایتی زناشویی و کمبود صمیمیت

مرور نظام‌مند Haseli et al. (2019) نشان داد که عوامل میان‌فردی - زناشویی از جمله ناسازگاری زوجین، تعارضات حل‌نشده، کمبود صمیمیت عاطفی و جنسی، نارضایتی زناشویی، طلاق عاطفی، تعهد پایین، خشونت خانگی و نابرابری قدرت از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های خیانت هستند. قوی‌ترین عامل پیش‌بین خیانت در مطالعات ایرانی، ناسازگاری میان‌فردی گزارش شد. مرور نظام‌مند Xin and Hasan (2020) در کشورهای آسیایی نشان داد که نارضایتی زناشویی (۴۸٪ مطالعات)، کمبود صمیمیت عاطفی (۳۵٪)، نارضایتی جنسی (۳۲٪)، تعارضات مکرر (۲۸٪)، خشونت خانگی (۱۵٪) و ازدواج تحمیلی (۱۲٪) از مهم‌ترین عوامل خیانت هستند.

تعارض و مهارت‌های ارتباطی ضعیف

فراتحلیل Doğan (2026) بر روی ۱۸ مطالعه اولیه با حجم نمونه تجمعی ۷۸۴۲ شرکت‌کننده نشان داد که رابطه مثبت و معناداری بین گرایش به تعارض و خیانت در روابط عاشقانه وجود دارد (r=۰/۳۱) با فاصله اطمینان ۹۵٪ [۰/۲۵، ۰/۳۷] سطح ناهمگونی بالایی بین مطالعات وجود داشت (I^2 = ۷۴٪) تعارضات حل‌نشده و سبک‌های ارتباطی ناکارآمد قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های خیانت بودند. تحلیل تعدیل‌گرایی نشان داد که رابطه بین خیانت و تعارض در فرهنگ‌های فردگرا (r=۰/۲۷۶) قوی‌تر از فرهنگ‌های جمع‌گرا (r=۰/۲۴۰) است (p< ۰/۰۵). همچنین، سال انتشار و نوع مقیاس تعارض مورداستفاده اثر تعدیل‌کننده معناداری داشتند.

نقش همسر و خشونت خانگی

فراتحلیل Pichon et al. (2020) بر روی ۵۱ مطالعه از ۲۸ کشور (شامل ۲۲ مطالعه کمی، ۲۰ مطالعه کیفی، ۵ مطالعه روش‌های ترکیبی و ۴ مطالعه کمّی - کیفی) نشان داد که خیانت با حسادت عاشقانه و خشونت خانگی علیه زنان ارتباط قوی و پایدار دارد. سه مکانیسم اصلی و شش مسیر برای این ارتباط شناسایی شد: (۱) خیانت ⟶ حسادت عاشقانه ⟶ خشونت خانگی (۴۲٪ مطالعات)؛ (۲) حسادت عاشقانه ⟶ خشونت خانگی ⟶ خیانت (۲۸٪ مطالعات)؛ (۳) خشونت خانگی ⟶ خیانت ⟶ حسادت عاشقانه (۱۸٪ مطالعات). شش مسیر شامل مسیر سرزنش، مسیر کنترل، مسیر انتقام، مسیر فرار، مسیر عادی‌سازی و مسیر آسیب‌پذیری بود. عوامل تعدیل‌گر شامل هنجارهای فرهنگی (در جوامع مردسالار قوی‌تر)، مصرف الکل و مواد (نسبت شانس ۴.۱-۲.۳)، فقر اقتصادی (نسبت شانس ۱.۸) و حمایت اجتماعی (به‌عنوان عامل محافظتی با نسبت شانس ۶.۰-۴.۰) بودند.

علل خانوادگی در بافت ایران

فراترکیب Zareei (2022) عوامل خانوادگی خیانت در ایران را شامل فقدان روابط عاطفی اثربخش (۶۵٪ مشارکت‌کنندگان)، عدم مهارت‌های ارتباطی (۵۸٪)، دلبستگی ناایمن (۴۰٪)، سوءتفاهم جنسی (۳۸٪)، نارضایتی زناشویی (۴۵٪)، فقدان قدرت تصمیم‌گیری (۳۰٪)، طلاق عاطفی (۲۵٪) و خشونت خانگی (۲۰٪) گزارش کرد. فقدان روابط عاطفی و ارتباطی اثربخش در خانواده، تأثیر عمیق‌تری نسبت به سایر عوامل داشت. فراترکیب Sharifi Saei and Azad Armaki (2022) نیز عوامل خانوادگی و رابطه‌ای را به‌عنوان دو دسته از ۹ دسته عوامل خیانت در ایران گزارش کرد. مرور نظام‌مند Weiser et al. (2023) پیش‌بینی‌کننده‌های میان‌فردی خیانت را شامل نارضایتی زناشویی (r=۰/۳۵-۰/۵۰)، تعارضات حل‌نشده (r=۰/۳۰-۰/۴۵)، کمبود صمیمیت عاطفی (r=۰/۴۰-۰/۵۵) و طلاق عاطفی (r=۰/۴۵-۰/۶۰) گزارش کرد.

علل اجتماعی - فرهنگی خیانت

مرور نظام‌مند Weiser et al. (2023) با بررسی ۱۶۲ مطالعه اولیه از مجلات شاخص انجمن بین‌المللی پژوهش روابط، پنج مضمون اصلی در ادبیات خیانت شناسایی کرد: (۱) پیش‌بینی‌کننده‌های فردی (سه‌گانه تاریک: ۰/۱۸-۰/۳۵ =r)، (سبک‌های دلبستگی: ۰/۲۸- ۰/۱۲ =r)، مصرف الکل و مواد: نسبت شانس ۵.۳-۱.۲، سابقه خیانت قبلی: نسبت شانس ۲.۳، نارضایتی جنسی: نسبت شانس ۸.۲)؛ (۲) پیش‌بینی‌کننده‌های میان‌فردی (نارضایتی زناشویی: ۰/۳۵-۰/۵۰ =r)، تعارضات حل‌نشده: ۰/۳۰-۰/۴۵ =r)، کمبود صمیمیت عاطفی: ۰/۴۰-۰/۵۵ =r)، طلاق عاطفی: ۰/۴۵-۰/۶۰ =r)؛ (۳) پیش‌بینی‌کننده‌های زمینه‌ای (فرصت‌های شغلی سفر: نسبت شانس ۸.۱، دسترسی به شبکه‌های اجتماعی: نسبت شانس ۲.۲، هنجارهای فرهنگی: نسبت شانس ۵.۱-۰.۳)؛ (۴) پیامدها و واکنش‌ها (افسردگی: d =۰/۸۰ ، اضطراب: d =۰/۷۰ ، کاهش عزت‌نفس: d =۰/۶۵ ، علائم اختلال استرس پس از سانحه: d =۰/۹۰ ، افزایش مصرف الکل: d =۰/۴۰)؛ (۵) نگرش‌ها و باورها (تفاوت‌های جنسیتی در قضاوت خیانت، نقش فرهنگ در تعریف خیانت). یافته مهم این مرور این بود که بیش از ۸۰٪ مطالعات از نمونه‌های سفیدپوست، دگرجنس‌گرا و سیس‌جندر آمریکایی استفاده کرده بودند و اطلاعات کافی برای اعمال چارچوب بین‌بخشی وجود نداشت.

مرور نظام‌مند Haseli et al. (2019) عوامل اجتماعی - فرهنگی خیانت را شامل فرصت‌های شغلی سفر، دسترسی به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، هنجارهای جنسیتی دوگانه، فشارهای اقتصادی، فردگرایی و ضعف باورهای مذهبی گزارش کرد. مرور نظام‌مند Xin and Hasan (2020) در کشورهای آسیایی عوامل اجتماعی - فرهنگی خیانت را شامل هنجارهای فرهنگی جمع‌گرا در مقابل فردگرا، فشار خانواده برای ازدواج، انگ اجتماعی در صورت طلاق، نقش جنسیتی سنتی (مرد نان‌آور و زن خانه‌دار)، تأثیر شبکه‌های اجتماعی (هوشیار و واتس‌اپ)، مهاجرت کاری شوهر (در مالزی و اندونزی)، فقر و فشار اقتصادی (به‌ویژه در روستاهای هند و بنگلادش) و ضعف باورهای مذهبی (به‌ویژه در نسل جوان چین و ژاپن) گزارش کرد.

فراتحلیل Warach et al. (2024) با ترکیب ۳۰۵ مطالعه اولیه و ۵۰۸۲۴۱ شرکت‌کننده از ۴۷ کشور، شیوع خیانت جنسی در طول زندگی را ۲۰–۲۵٪ (مردان ۲۳–۲۸٪، زنان ۱۸–۲۲٪) و شیوع خیانت عاطفی را ۱۵–۲۰٪ برآورد کرد. تحلیل تعدیل‌کنندگی نشان داد که شیوع خیانت در دهه‌های اخیر افزایش یافته است (از ۱۸٪ در دهه ۱۹۹۰ به ۲۴٪ در دهه ۲۰۲۰)، .تفاوت معناداری بین کشورهای غربی (۲۶٪) و غیرغربی (۲۱٪) وجود داشت (p=(۰/۰۳ ابهام عملیاتی در تعریف خیانت (۳۸ تعریف مختلف در ۳۰۵ مطالعه) به‌عنوان یک محدودیت اساسی شناسایی شد. اکثر مطالعات (۷۲٪) بر خیانت جنسی متمرکز بودند و خیانت عاطفی (۱۸٪) و خیانت سایبری (۱۰٪) کمتر موردتوجه قرار گرفته بودند. نمونه‌گیری در بیشتر مطالعات (۶۵٪) از نوع نمونه‌گیری در دسترس بود و نمونه‌های تصادفی تنها در ۱۵٪ مطالعات استفاده شده بودند.

فراترکیب Sharifi Saei and Azad Armaki (2022) بر روی ۲۱ مطالعه کیفی ایرانی، ۹ دسته عامل خیانت در ایران را شناسایی کرد: اجتماعی، روان‌شناختی، فرهنگی، خانوادگی، فردی، رابطه‌ای، اقتصادی، رسانه‌ای و زمینه‌ای. این مطالعه نشان داد که عوامل فرهنگی و اجتماعی در بافت ایران نقش پررنگ‌تری در شکل‌گیری خیانت دارند. فراترکیب Zareei (2022) عوامل محیطی – اجتماعی خیانت در ایران را شامل حضور نداشتن در مراسم اجتماعی و مذهبی (۴۸٪)، شرکت‌نکردن در گروه‌های خانوادگی (۴۲٪)، ناهمسویی تحصیلات و جایگاه اجتماعی (۳۵٪)، حمایت اجتماعی پایین (۵۰٪)، احساس بی‌تعلقی به جامعه (۳۸٪)، گسست فرهنگی (۳۰٪) و فشارهای اقتصادی (۵۵٪) گزارش کرد.

عوامل تعدیل‌گر

فراتحلیل Doğan (2026) نشان داد که رابطه بین خیانت و تعارض در فرهنگ‌های فردگرا (r=۰/۲۷۶) قوی‌تر از فرهنگ‌های جمع‌گرا (r=۰/۲۴۰) است. همچنین، نوع مقیاس تعارض مورداستفاده اثر تعدیل‌کننده معناداری داشت: مقیاس‌های تعارض ارتباطی (r=۰/۳۰۸) قوی‌ترین همبستگی را با خیانت نشان دادند، درحالی‌که مقیاس‌های تعارض عمومی (r=۰/۲۳۵) و سبک‌های حل تعارض (r=۰/۲۳۷) همبستگی ضعیف‌تری داشتند. سال انتشار نیز اثر تعدیل‌کننده داشت: همبستگی بین سال‌های ۲۰۰۰–۲۰۱۰ (r=۰/۲۱۰)، بین سال‌های ۲۰۱۱–۲۰۲۰ (r=۰/۲۶۵) و بین سال‌های ۲۰۲۱–۲۰۲۵ (r=۰/۲۵۵) بود که نشان‌دهنده افزایش این رابطه در دهه‌های اخیر است.

فراتحلیل Warach et al. (2024) نشان داد که شیوع خیانت در کشورهای غربی (۲۶٪) به طور معناداری بیشتر از کشورهای غیرغربی (۲۱٪) است و این تفاوت از نظر آماری معنادار بود (p=۰/۰۳). فراتحلیل Carpenter (2012) نشان داد که تفاوت‌های جنسیتی در واکنش به خیانت تحت‌تأثیر نوع نمونه و روش اندازه‌گیری قرار دارد. در نمونه‌های دانشجویی آمریکا، الگوی پیش‌بینی شده توسط نظریه فرگشتی (حساسیت بیشتر مردان به خیانت جنسی و حساسیت بیشتر زنان به خیانت عاطفی) مشاهده شد، اما در سایر نمونه‌ها و با روش‌های اندازه‌گیری پیوسته، این تفاوت‌ها کمتر بود. مرور نظام‌مند Weiser et al. (2023) نشان داد که بیش از ۸۰٪ مطالعات از نمونه‌های سفیدپوست، دگرجنس‌گرا و سیس‌جندر آمریکایی استفاده کرده بودند و اطلاعات کافی برای اعمال چارچوب بین‌بخشی وجود نداشت.

جمع‌بندی نهایی یافته‌ها

بر اساس یافته‌های ترکیب‌شده از ۱۲ مرور نظام‌مند و فراتحلیل (Ataman & Yalçınkaya Alkar, 2025; Doğan, 2026; Ghiasi et al., 2023; Haseli et al., 2019; Maddock, 2022; Xin & Hassan, 2020; Pichon et al., 2020; Sharifi Saei & Azad Armaki, 2022; Warach et al., 2024; Weiser et al., 2023; Zareei, 2022)، علل خیانت زناشویی را می‌توان در سه سطح اصلی دسته‌بندی کرد:

سطح اول: علل فردی – روان‌شناختی. شامل سبک دلبستگی ناایمن (با اندازه اثر r۰/۰۱۸/۲۴)، سه‌گانه تاریک شخصیت (با دامنه همبستگی ۰/۱۳ تا r = /۲۵)، سن پایین، سابقه خیانت قبلی، مصرف مواد، اختلالات شخصیت، افسردگی و اضطراب، و همچنین مذهب به‌عنوان عامل محافظتی (r=-. ۰/۰۷)تفاوت‌های جنسیتی در واکنش به خیانت نیز در این سطح قرار می‌گیرد (با

اندازه اثر ۰/۰۳۶/۵۶ =d-) در بافت ایران، مشکلات معنایی - اعتقادی (بی‌معنایی در زندگی و نبود معنویت) به‌عنوان عامل برجسته فردی شناسایی شد.

سطح دوم: علل میان‌فردی – زناشویی. شامل نارضایتی زناشویی (۰/۰۳۵/۵۰- =r)، کمبود صمیمیت عاطفی و جنسی، تعارضات حل‌نشده (۰/۳۱ =r) طلاق عاطفی (۰/۰۴۵/۶۰-=r)، تعهد پایین، خشونت خانگی، حسادت عاشقانه، و فقدان مهارت‌های ارتباطی. در بافت ایران، فقدان روابط عاطفی اثربخش (۶۵٪) به‌عنوان مهم‌ترین عامل خانوادگی خیانت شناسایی شد.

سطح سوم: علل اجتماعی – فرهنگی. شامل فرصت‌های شغلی سفر (نسبت شانس ۸.۱)، دسترسی به شبکه‌های اجتماعی (نسبت شانس ۲.۲)، هنجارهای جنسیتی دوگانه، فشارهای اقتصادی، فردگرایی، ضعف باورهای مذهبی، گسست فرهنگی و انگ اجتماعی. شیوع خیانت در کشورهای غربی (۲۶٪) بیشتر از کشورهای غیرغربی (۲۱٪) است و این شیوع در دهه‌های اخیر افزایش یافته است (از ۱۸٪ در دهه ۱۹۹۰ به ۲۴٪ در دهه ۲۰۲۰). در بافت ایران، ۹ دسته عامل شامل اجتماعی، روان‌شناختی، فرهنگی، خانوادگی، فردی، رابطه‌ای، اقتصادی، رسانه‌ای و زمینه‌ای شناسایی شد.

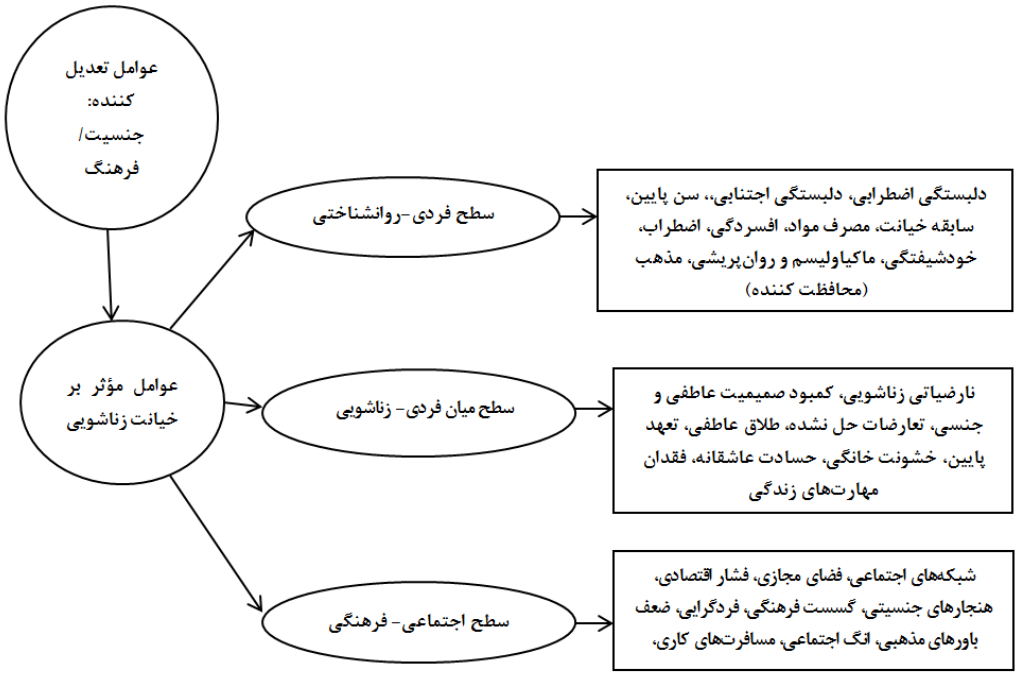

شکل ۲. عوامل مؤثر بر خیانت زناشویی

بحث

پژوهش حاضر باهدف شناسایی و دسته‌بندی علل خیانت زناشویی از طریق مرور چتری بر ۱۲ مرور نظام‌مند و فراتحلیل انجام شد. یافته‌ها نشان داد که خیانت زناشویی پدیده‌ای چند علتی است که در تقاطع عوامل فردی - روان‌شناختی، میان‌فردی - زناشویی و اجتماعی - فرهنگی شکل می‌گیرد. طبق نظریه دلبستگی بالبی، تجارب اولیه با مراقب اصلی، بر نحوه ادراک از خود، دیگران و روابط در بزرگسالی تأثیر می‌گذارند. یافته فراتحلیل Ghiasi et al. (2023) مبنی بر همبستگی قوی‌تر دلبستگی اضطرابی (در مقایسه با اجتنابی) با خیانت، به‌ویژه در زنان، از این منظر قابل‌تبیین است که افراد با دلبستگی اضطرابی، خود را بی‌ارزش و دیگران را غیرقابل‌پیش‌بینی ادراک می‌کنند. این الگوی کاری درونی، آنها را به سمت جستجوی مداوم تأیید و امنیت از طریق روابط عاطفی سوق می‌دهد، حتی اگر این جستجو به معنای برقراری روابط موازی خارج از رابطه اصلی باشد. سازوکار روان‌شناختی حاکم بر این رفتار «ترس از طردشدن و نیاز به تأیید مداوم» است. در مقابل، افراد با دلبستگی اجتنابی، خود را خودکفا و دیگران را طردکننده می‌بینند و بنابراین به‌جای جستجوی صمیمیت، از آن اجتناب می‌ورزند. آنچه این یافته به ادبیات

اضافه می‌کند، تمایز کارکردی بین زیرسبک‌های دلبستگی ناایمن است: دلبستگی اضطرابی از طریق مکانیسم «جستجوی تأیید» به خیانت منجر می‌شود، درحالی‌که دلبستگی اجتنابی از طریق مکانیسم «اجتناب از صمیمیت» عمل می‌کند. همچنین، عدم ارتباط معنادار دلبستگی دل‌مشغول با خیانت نشان می‌دهد که وابستگی شدید به شریک زندگی، برخلاف تصور رایج، می‌تواند به‌عنوان یک عامل بازدارنده عمل کند.

یافته‌های این مرور چتری نشان داد که در سطح فردی – روان‌شناختی، عواملی مانند دلبستگی ناایمن (اضطرابی و اجتنابی)، صفات سه‌گانه تاریک شخصیت، سن پایین، سابقه خیانت قبلی، مصرف الکل و مواد، افسردگی و اضطراب، و همچنین مذهب به‌عنوان عامل محافظتی، نقش تعیین‌کننده‌ای در بروز خیانت زناشویی دارند. این یافته‌ها را می‌توان بر اساس نظریه دلبستگی بالبی تبیین کرد. طبق این نظریه، تجارب اولیه فرد با مراقب اصلی، الگوهای درونی از خود و دیگران را شکل می‌دهد که تا بزرگسالی ادامه می‌یابد. افراد با دلبستگی اضطرابی به دلیل ترس از طردشدن و نیاز مفرط به تأیید، در روابط خود به دنبال جستجوی مکرر امنیت هستند و ممکن است این جستجو را از طریق روابط فرازناشویی انجام دهند. در مقابل، افراد با دلبستگی اجتنابی که خود را خودکفا و دیگران را غیرقابل‌اعتماد می‌بینند، از صمیمیت اجتناب می‌کنند و به‌جای حل تعارض، به رابطه خارج از ازدواج پناه می‌برند (Birnbaum et al., 2021) . همچنین، نظریه تاریخچه زندگی تبیین می‌کند که افراد با نمرات بالا در روان‌پریشی خفیف، به دلیل عدم همدلی، تکانشگری و فقدان احساس گناه، موانع اخلاقی و عاطفی را به‌سادگی نادیده می‌گیرند و به سمت راهبردهای کوتاه‌مدت و متعدد جنسی سوق می‌یابند (Ataman & Yalçınkaya Alkar, 2025). در مقابل، نظریه کنترل اجتماعی نشان می‌دهد که مذهب از طریق ایجاد هنجارهای اخلاقی درونی، نظارت اجتماعی بیرونی، و پیامدهای معنوی مانند گناه و مجازات اخروی، سه سطح بازدارندگی در برابر خیانت ایجاد می کند (Maddock, 2022). همچنین، افسردگی و اضطراب به‌عنوان عوامل فردی، می‌توانند با کاهش عزت‌نفس و افزایش نیاز به تأیید، فرد را به سمت رفتارهای فرازناشویی سوق دهند. در بافت ایران نیز مشکلات معنایی – اعتقادی مانند بی‌معنایی در زندگی و فقدان معنویت به‌عنوان عامل برجسته فردی شناسایی شده است (Sharifi Saei and Armaki, 2022).

در سطح میان‌فردی – زناشویی، یافته‌ها نشان داد که نارضایتی زناشویی، کمبود صمیمیت عاطفی و جنسی، تعارضات حل‌نشده، طلاق عاطفی، تعهد پایین، خشونت خانگی، حسادت عاشقانه، و فقدان مهارت‌های ارتباطی از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های خیانت هستند. این یافته‌ها را می‌توان بر اساس نظریه مبادله اجتماعی تبیین کرد. طبق این نظریه، افراد به طور مداوم هزینه‌ها و پاداش‌های رابطه خود را ارزیابی می‌کنند و زمانی که هزینه‌های باقی‌ماندن در رابطه از منافع آن فراتر رود یا پاداش‌های رابطه خارجی جذاب‌تر به نظر برسد، احتمال خیانت افزایش می‌یابد .(Previti & Amato, 2004) نارضایتی زناشویی و طلاق عاطفی نشان‌دهنده کاهش پاداش‌های عاطفی، جنسی و حمایتی در رابطه است و فرد را به سمت جستجوی جایگزین سوق می‌دهد. همچنین، مدل چهار سوار آخرالزمان گاتمن تبیین می‌کند که این میزان تعارض نیست که آینده رابطه را تعیین می‌کند، بلکه نحوه برخورد با تعارض است. الگوهای ارتباطی مخرب مانند انتقاد شخصیت، تحقیر، حالت تدافعی و دیوار سنگی، سرمایه عاطفی رابطه را فرسوده می‌کنند و احساس امنیت روانی را کاهش می‌دهند. در چنین شرایطی، فرد به دنبال جایگزین‌هایی می‌گردد که نیازهای عاطفی ارضا نشده او را برآورده سازد (Doğan, 2026). نظریه نیازهای بنیادین دسی و رایان نشان می‌دهد که کمبود صمیمیت عاطفی در جوامع شرقی، به‌عنوان یکی از سه نیاز اساسی روان‌شناختی (نیاز به تعلق)، می‌تواند به‌شدت بر کیفیت رابطه تأثیر بگذارد و احتمال خیانت را افزایش دهد .(Xin & Hasan, 2020). همچنین، خشونت خانگی و حسادت عاشقانه می‌توانند چرخه‌های مخربی ایجاد کنند که در آن خیانت و خشونت یکدیگر را تشدید می‌کنند (Pichon et al., 2020). در بافت ایران نیز فقدان روابط عاطفی اثربخش و عدم مهارت‌های ارتباطی به‌عنوان عوامل میان‌فردی مهم شناسایی شده است (Zareei, 2022) .

در سطح اجتماعی – فرهنگی، یافته‌ها نشان داد که عواملی مانند فرصت‌های شغلی سفر، هنجارهای جنسیتی دوگانه، فشارهای اقتصادی، فردگرایی، ضعف باورهای مذهبی، گسست فرهنگی، و انگ اجتماعی شیوع خیانت در کشورهای غربی، به‌عنوان

بسترهای مساعد برای وقوع خیانت عمل می‌کنند. این یافته‌ها را می‌توان بر اساس نظریه فرصت تبیین کرد. طبق این نظریه، وقوع یک رفتار انحرافی (مانند خیانت) تابع سه عامل است: وجود یک مجرم باانگیزه، وجود یک هدف مناسب، و فقدان نظارت مؤثر. فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی با فراهم‌کردن فرصت‌های پنهان (کاهش خطر افشا)، کم‌هزینه (بدون نیاز به حضور فیزیکی) و با ریسک پایین (امکان ناشناس ماندن)، هر سه شرط را تسهیل می‌کنند و مسیر را برای افرادی که قبلاً هرگز به خیانت فکر نمی‌کردند، هموار می‌سازند (Weiser et al., 2023). نظریه تمایز فرهنگ‌های فردگرا در مقابل جمع‌گرا نشان می‌دهد که در فرهنگ‌های فردگرا (مانند ایالات متحده)، اولویت‌دادن به نیازهای فردی بر نیازهای جمعی حاکم است و کنترل اجتماعی بیرونی ضعیف‌تر است، در نتیجه شیوع خیانت بیشتر است. در مقابل، در فرهنگ‌های جمع‌گرا (مانند کشورهای آسیایی)، ارزش‌هایی مانند وفاداری به گروه، حفظ هماهنگی اجتماعی و احترام به هنجارها حاکم است و کنترل اجتماعی بیرونی (نظارت خانواده بزرگ، همسایگان و جامعه) قوی‌تر است، در نتیجه شیوع خیانت کمتر است. (Warach et al., 2024) همچنین، نظریه یادگیری اجتماعی – شناختی بندورا تبیین می‌کند که رفتار انسان حاصل تعامل سه عامل شخص، محیط و رفتار است. در فرهنگ‌های فردگرا، محیط ارزش‌های فردی را تقویت می‌کند و تعارض به‌عنوان تهدیدی برای خودپنداره تلقی می‌شود، در نتیجه راهبردهای خروج (مانند خیانت) بیشتر مورداستفاده قرار می‌گیرد. در مقابل، در فرهنگ‌های جمع‌گرا، محیط ارزش‌های جمعی را تقویت می‌کند و فرد به دلیل ترس ازدست‌دادن آبرو و طرد اجتماعی، احتمال کمتری دارد به خیانت روی آورد. (Doğan, 2026) در بافت ایران نیز عوامل اجتماعی – فرهنگی مانند فشارهای اقتصادی، رسانه‌ای و زمینه‌ای به‌عنوان عوامل مؤثر شناسایی شده‌اند (Sharifi Saei & Azad Armaki, 2022).

این مرور چتری با سه دسته محدودیت مواجه بود. نخست، کمبود شواهد در حوزه‌های نوظهور (مانند خیانت سایبری و خرده‌خیانت) و بافت‌های غیرغربی (به جز ایران) امکان تحلیل عمیق نقش فناوری‌های نوین ارتباطی و تعمیم‌پذیری یافته‌ها به جوامع آفریقایی و آمریکای لاتین را محدود کرد. دوم، محدودیت‌های روش‌شناختی مطالعات واردشده شامل استفاده از نمونه‌های در دسترس (عمدتاً دانشجویان سفیدپوست آمریکایی)، غلبه طرح‌های مقطعی و نبود مطالعات طولی، و ابهام عملیاتی در تعریف خیانت (۳۸ تعریف مختلف در ۳۰۵ مطالعه) بود که تعمیم‌پذیری یافته‌ها و نتیجه‌گیری درباره روابط علی را با مشکل مواجه کرد. سوم، محدودیت‌های جستجو شامل عدم پوشش سیستماتیک منابع خاکستری (که ممکن است به سوگیری انتشار منجر شده باشد) و تمرکز بر منابع انگلیسی و فارسی (که باعث حذف پژوهش‌های ارزشمند آلمانی، فرانسوی، اسپانیایی و چینی شد) بود. در پاسخ به این محدودیت‌ها، انجام مطالعات اولیه و فراترکیب‌های ملی در جوامع کمتر مطالعه شده، انجام فراترکیبی برای ارائه تعریف جامع از خیانت، و انجام مرور چتری بین‌المللی با همکاری پژوهشگران مسلط به زبان‌های متعدد پیشنهاد می‌شود.

نتیجه‌گیری

مرور چتری حاضر نشان داد که خیانت زناشویی پدیده‌ای چند علتی، پویا و تعاملی است که در تقاطع سه سطح فردی – روان‌شناختی، میان‌فردی – زناشویی و اجتماعی – فرهنگی شکل می‌گیرد. استدلال مرکزی این پژوهش آن است که مدل‌های خطی و تک عاملی (مانند «خیانت نتیجه اختلال شخصیت است» یا «خیانت نتیجه نارضایتی زناشویی است») برای تبیین این پدیده پیچیده ناکارآمد هستند. در عوض، مدل سه‌سطحی تعاملی ارائه‌شده در این پژوهش نشان می‌دهد که خیانت زمانی رخ می‌دهد که آسیب‌پذیری‌های فردی (مانند دلبستگی ناایمن یا سه‌گانه تاریک) با ناکارآمدی‌های رابطه‌ای (مانند نارضایتی زناشویی یا تعارض حل‌نشده) و بسترهای اجتماعی – فرهنگی مساعد (مانند دسترسی به شبکه‌های اجتماعی یا ضعف هنجارهای بازدارنده) تلاقی پیدا می‌کند. به‌عبارت‌دیگر، هیچ یک از این سطوح به‌تنهایی برای وقوع خیانت کافی نیست، بلکه ترکیب و تعامل آنهاست که منجر به رفتار فرازناشویی می‌شود. این یافته پیامدهای عملی مشخصی برای متخصصان حوزه خانواده، مشاوران و سیاست‌گذاران اجتماعی دارد که در ادامه به‌تفصیل ارائه می‌شود.

بر اساس یافته‌های این مرور، پیشنهادهای کاربردی در پنج سطح ارائه می‌شود. برای مشاوران خانواده، ارزیابی سبک دلبستگی مراجعان به‌عنوان اولین گام ضروری است؛ برای دلبستگی اضطرابی، کاهش ترس از طردشدگی از طریق بازسازی شناختی، ذهن‌آگاهی و آموزش ابراز نیاز غیر واکنشی، و برای دلبستگی اجتنابی، افزایش آگاهی از نیازهای عاطفی سرکوب‌شده از طریق مصاحبه انگیزشی، مواجهه تدریجی با صمیمیت و برچسب‌گذاری هیجانات توصیه می‌شود. همچنین ارزیابی سه‌گانه تاریک با پرسش‌نامه‌های معتبر و طراحی مداخلات برای افزایش همدلی، خودکنترلی و احساس گناه سازگار ضروری است. برای زوج درمانگران، آموزش مهارت‌های ارتباطی مؤثر شامل سه تکنیک کلیدی پیشنهاد می‌شود: گوش‌دادن فعال (بازتاب، خلاصه‌سازی، پرسش‌های روشنگر)، ابراز احساسات غیر سرزنشگر با جملات «من»، و حل مسئله مشارکتی در شش گام. زوج‌های دارای سابقه خشونت خانگی یا حسادت بیمارگونه نیازمند مداخلات فشرده‌تر مانند درمان جداگانه پیش از زوج‌درمانی هستند. در سطح جامعه، برنامه‌های پیشگیرانه در سه سطح طراحی می‌شوند: آموزش عمومی از طریق کارزارهای رسانه‌ای با محوریت مرزهای سالم در فضای مجازی و تقویت صمیمیت با همسر؛ آموزش پیش از ازدواج به مدت ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای شامل نقش‌آفرینی و تکالیف خانگی؛ و مداخلات هدفمند برای افراد با نمرات بالای روان‌پریشی و ماکیاولیسم. برای سیاست‌گذاران، سه حوزه اولویت دارد: حمایت اقتصادی از خانواده‌های کم‌درآمد از طریق مشاوره مالی رایگان و تسهیل وام؛ تنظیم فضای مجازی با برنامه‌های سواد رسانه‌ای و خطوط مشاوره تلفنی رایگان؛ و توانمندسازی نهادهای مذهبی برای برگزاری کارگاه‌های مهارت‌های زندگی با رویکرد دینی و گروه‌های حمایتی. در بافت فرهنگی ایران، دو تأکید ویژه ضروری است: تقویت صمیمیت عاطفی در خانواده از طریق آموزش مهارت‌های ابراز عواطف، قدردانی و همدلی؛ و طراحی کارزارهای آگاهی‌بخشی با تأکید بر معنویت و ارزش‌های دینی در قالب بسته‌های آموزشی ۱۰-۱۲ جلسه‌ای با محوریت هدفمندی در زندگی زناشویی، شکرگزاری، تقویت باورهای دینی و بازتعریف موفقیت در زندگی مشترک.

مشارکت نویسندگان

نویسنده اول، طراحی مطالعه، جستجوی نظام‌مند در پایگاه های داده، غربالگری و انتخاب مقالات، استخراج و تحلیل داده‌ها (کدگذاری و تحلیل موضوعی) ، نگارش پیش‌نویس اولیه مقاله، نویسنده دوم، مفهوم‌پردازی و طراحی کلی پژوهش، نظارت بر فرایند جستجو و تحلیل داده‌ها، بازبینی انتقادی محتوای علمی و ویرایش نهایی متن، نویسنده سوم، مشارکت در طراحی روش‌شناسی، بازبینی و اصلاح ساختار مقاله، مشاوره در تحلیل داده‌های کیفی و بررسی نهایی نسخه ارسالی، نویسنده چهارم، مشارکت در جستجوی نظام‌مند و غربالگری مقالات، کمک به تفسیر یافته‌ها، بازبینی انتقادی محتوای علمی و ویرایش نهایی

سپاسگزاری

بدین وسیله نویسندگان مقاله حاضر از تمامی پژوهشگرانی که با خلق آثارشان زمینه لازم برای بررسی و استفاده از یافته‌های مطالعات شان را فراهم آورده اند کمال تشکر و قدردانی را دارند. همچنین از زحمات تمامی عوامل مرتبط با فصل نامه روانشناسی خانواده که در ارتقاء کیفیت مقاله سهم داشته اند تشکر می نمایند.

تعارض منافع

نویسندگان اظهار می‌دارند که هیچ‌گونه تعارض منافع مالی، شغلی، شخصی یا سازمانی که بتواند بر نتایج یا تفسیر این پژوهش تأثیرگذار باشد، وجود ندارد

تأمین مالی

نویسندگان اظهار می‌دارند که این پژوهش و نگارش مقاله هیچ‌گونه حمایت مالی، گرنت پژوهشی یا منبع مالی دیگری دریافت نکرده است.

بیانیه دسترس‌پذیری داده‌ها

داده‌های پشتیبان این پژوهش بنابه‌درخواست منطقی از نویسنده مسئول قابل‌دریافت است.

بیانیه استفاده از هوش مصنوعی

نویسندگان اظهار می‌دارند که در هیچ‌یک از مراحل تهیه، نگارش، ویرایش، تحلیل، ترجمه یا آماده‌سازی این مقاله از ابزارهای هوش مصنوعی مولد یا فناوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی استفاده نشده است.

تأییدیه اخلاقی

مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری رشته مشاوره پردیس ارس دانشگاه تهران و دارای کد اخلاق به شناسه IR.UT.PSYDU.REC.1405.099 از کمیته اخلاق پژوهش آن دانشگاه است، ملاک های اخلاقی شامل کسب کد اخلاق از کمیته اخلاق در دانشگاه، رعایت صادقانه و امانت داری علمی مورد توجه قرار گرفته است.

References

Ataman, A., & Yalçınkaya Alkar, Ö. (2025). How “Dark” is the Dark Triad in Romantic Relationships: A Meta-Analytic Review of the Relationship between the Dark Triad and Infidelity. *Psihologija, 58*(4), 385–405. https://doi.org/10.2298/PSI230920015A

Birnbaum, G. E., Mizrahi, M., & Reis, H. T. (2021). How attachment orientations shape the content and dynamics of relationship goals. *Journal of Personality and Social Psychology, 121*(3), 520–541. https://doi.org/10.1037/pspi0000367

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology, 3*(2), 77-101. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1191/1478088706qp063oa

Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (2017). Mate preferences and their behavioral manifestations. In T. K. Shackelford & V. A. Weekes-Shackelford (Eds.) , *The evolution of sexuality* (pp. 145–163). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-52683-6_8

Cano, A., & O'Leary, K. D. (2023). Infidelity and separations precipitate major depressive episodes: Symptoms and long-term course. *Journal of Social and Personal Relationships, 40*(1), 159–184. https://doi.org/10.1177/02654075221114123

Carpenter, C. J. (2012). Meta-analyses of sex differences in responses to sexual versus emotional infidelity: Men and women are more similar than different. *Psychology of Women Quarterly*, 36 (1), 25–37. https://doi.org/10.1177/0361684311414537

Doğan, S. (2026). The Relationship Between Infidelity and Conflict Propensity in Romantic Relationships: A Meta-Analytic Study.*International Journal of Education & Well-Being*, 4(1), 12-28. https://doi.org/10.62416/ijwb-86

Fife, S. T., Gambrel, L. E., & Sullivan, M. (2021). The experience of infidelity: A qualitative meta-synthesis. *Journal of Marital and Family Therapy, 47*(4), 882–900. https://doi.org/10.1111/jmft.12492

Fincham, F. D., & May, R. W. (2023). Infidelity in romantic relationships. *Current Opinion in Psychology, 49*, 101495. https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2022.101495

Ghiasi, N., Rasoal, D., Haseli, A., & Feli, R. (2023). The interplay of attachment styles and marital infidelity: A systematic review and meta-analysis. *Heliyon, 10*(1), e23261. https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e23261

Haseli, A., Shariati, M., Nazari, A. M., Keramat, A., & Emamian, M. H. (2019). Infidelity and Its Associated Factors: A Systematic Review. *The journal of sexual medicine, 16*(8), 1155–1169. https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2019.04.011

Jones, D. N., & Weiser, D. A. (2024). The Dark Triad and infidelity: A meta-analytic review. *Personality and Individual Differences, 217*, 112438. https://doi.org/10.1016/j.paid.2023.112438

Kiecolt-Glaser, J. K., & Wilson, S. J. (2023). Lovesick: How couples' relationships influence health. *Annual Review of Clinical Psychology, 19*, 1–27. https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-080921-080150

Maddock, M. (2022). *Is there a relationship between religiosity and infidelity? A meta-analysis* (Publication No. 9669) [Doctoral dissertation, Brigham Young University]. BYU ScholarsArchive. https://scholarsarchive.byu.edu/etd/9669

Xin, M. Y., & Hassan, S. A. (2020). Factors Contributing to Infidelity in Marriage within Asian Countries: A Systematic Review of literature. *International Journal of Academic in Research Business and Social Sciences, 10*(15), 210-224.. http://psasir.upm.edu.my/id/eprint/88972/

Mark, K. P., Janssen, E., & Milhausen, R. R. (2011). Infidelity in heterosexual couples: Demographic, interpersonal, and personality-related predictors of extradyadic sex. *Archives of Sexual Behavior, 40*(5), 971–982. https://doi.org/10.1007/s10508-011-9771-z

McNulty, J. K., & Widman, L. (2023). The role of personality in relationship functioning. In J. A. Simpson & L. Campbell (Eds.) , *The Oxford handbook of close relationships* (2nd ed., pp. 345–368). Oxford University Press.

Olson, M. M., Russell, C. S., Higgins-Kessler, M., & Miller, R. B. (2022). Emotional processes following disclosure of infidelity: Couples' experiences of coping and relationship outcomes. *Journal of Marital and Family Therapy, 48*(1), 199–217. https://doi.org/10.1111/jmft.12575

Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J ,.Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S.,…Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ (Clinical research ed.)*. https://doi.org/https//:doi.org/10.1136/bmj.n71

Pichon, M., Treves-Kagan, S., Stern, E., Kyegombe, N., Stöckl, H., & Buller, A. M. (2020). A Mixed-Methods Systematic Review: Infidelity, Romantic Jealousy and Intimate Partner Violence against Women. *International journal of environmental research and public health, 17*(16), 5682. https://doi.org/10.3390/ijerph17165682

Pieper, D., Antoine, S. L., Mathes, T., Neugebauer, E. A., & Eikermann, M. (2014). Systematic review finds overlapping reviews were not mentioned in every other overview. *Journal of clinical epidemiology, 67*(4), 368-375. https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0895435613004812

Previti, D., & Amato, P. R. (2004). Is infidelity a cause or a consequence of poor marital quality? *Journal of Social and Personal Relationships, 21*(2), 217–230. https://doi.org/10.1177/0265407504041384

Rokach, A., & Chan, S. H. (2023). Love and infidelity: Causes and consequences. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 20*(5), Article 3904. https://doi.org/10.3390/ijerph20053904

Sharifi Saei, M. H., & Azad Armaki**,** T. (2022). The Factors of Marital Infidelity in Iran; A Qualitative Meta-Synthesis. *Journal of Social Problems of Iran, 12*(2), 33–74. https://doi.org/10.22059/ijsp.2022.87903 [In Persian]

Shea, B. J., Reeves, B. C., Wells, G., Thuku, M., Hamel, C., Moran, J., Moher, D., Tugwell, P., Welch, V., Kristjansson, E., & Henry, D. A. (2017). AMSTAR 2: a critical appraisal tool for systematic reviews that include randomised or non-randomised studies of healthcare interventions, or both. *BMJ (Clinical research ed.)*. https://doi.org/https://doi.org/10.1136/bmj.j4008

Shrout, M. R., & Weigel, D. J. (2018). Infidelity's aftermath: Appraisals, mental health, and health-compromising behaviors following a partner's infidelity. *Journal of Social and Personal Relationships, 35*(8), 1067–1091. https://doi.org/10.1177/0265407517704091

Smith, D. A., Breiding, M. J., & Mahendra, R. R. (2021). The intergenerational transmission of relationship functioning: A review and call for research. *Family Process, 60*(2), 333–350. https://doi.org/10.1111/famp.12664

Warach, B., Bornstein, R. F., Gorman, B. S., & Moyer, A. (2024). The current state of affairs in infidelity research: A systematic review and meta-analysis of romantic infidelity prevalence and its moderators. *Personal Relationships*, 31(4), 1001–1026. https://doi.org/10.1111/pere.12571

Weiser, D. A., Shrout, M. R., Thomas, A. V., Edwards, A. L., & Pickens, J. C. (2023). "I've been cheated, been mistreated, when will I be loved": Two decades of infidelity research through an intersectional lens. *Journal of Social and Personal Relationships, 40*(3), 856–898. https://doi.org/https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/02654075221113032

Zareei, H. (2022). Investigating the Causes of Marital Infidelity in Married Women and Men in Iran: A qualitative Meta- Synthesis study. *Iranian Journal of Family Psychology, 8*(2), 26-38. https://www.ijfpjournal.ir/article_252676_en.html. [In Persian]